

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Декан гуманітарно-педагогічного факультету
 Нееля ПОДЛЕВСЬКА
 07 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етнографія
 Назва дисципліни

Призначення Робочої програми

Рівень вищої освіти

Мова навчання

Обсяг дисципліни, кредитів ЄКТС

Статус дисципліни

Факультет (до якого відноситься кафедра)

Кафедра (за якою закріплена дисципліна)

Для освітніх програм різних спеціальностей

Перший (бакалаврський)

Українська

4

Вибіркова

Гуманітарно-педагогічний

Кафедра технологічної та професійної освіти і

декоративного мистецтва

Форма здобуття освіти	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю
	Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота (в т.ч. ІРС)	Залік
			Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття		
Д	4,0	120	50	32		18		70	+
З	4,0	120	12	6		6		108	+

Робоча програма складена на основі освітніх програм підготовки бакалавра та стандарту вищої освіти спеціальності.

Робоча програма складена

Підпис

канд.тех.наук
Ступінь, вчене звання

Олена МІЩЕНКО
Ім'я, прізвище викладача

Схвалена на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Протокол від 29.08. 2025 р. № 1

Завідувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Підпис

Олена САМБОРСЬКА
Ім'я, прізвище

Хмельницький 2025

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Етнографія» формує у здобувачів вищої освіти загальну культуру, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії українського народу, яка включає в себе історію житла, одягу, харчування, родинного укладу, світогляду, народних знань, вірувань, обрядів і звичаїв, соціальних відносин опосередкованих матеріальними предметами, форм побуту у широкому сенсі цього слова. Дисципліна викладається для денної та заочної форм навчання. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема майстер-класи.

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатної зберігати та примножувати моральні, духовні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії українського народу.

Предмет дисципліни. Українська культура, традиції, світоглядні знання та вірування, усна народна творчість українського народу.

Завдання дисципліни. Схарактеризувати духовну та матеріальну культуру українців; визначити автохтонність українського етносу, регіональні особливості; прослідкувати тенденції відродження світоглядних знань та вірувань, фольклору, мистецтва, ремесл українців; проаналізувати на прикладах усної народної творчості національні корені українців.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: використовувати отримані знання для аналізу тих чи інших культурних явищ; визначити автохтонність українського етносу; характеризувати етапи розвитку української культури та основні їх ознаки; прослідкувати тенденції відродження світоглядних знань та вірувань, фольклору, мистецтва, ремесл українців; виконувати оцінку сучасних етнічних процесів у суспільстві.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ. роботи	СРС	лекції	практ. роботи	СРС
Загальна характеристика українців і української етнічної території	16	8	30	6	6	108
Матеріальна і духовна культура українців	16	10	40			
Разом за семестр	32	18	70	6	6	108

4 Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	2	3
1	Етнографія України як наукова дисципліна: завдання, предмет і місце серед інших наук. Поняття «етнос» та «етнографія». Актуальність, мета та завдання Етнографії України як наукової дисципліни. Предмет вивчення етнографії. Місце етнографії серед інших наук. Літ. : [1-3]	2
2	Походження та етнічний розвиток українців. Вирізнення українського народу із давньоруської етнополітичної спільноти. Український етнос в умовах кризи давньоруської державності та золотоординського поневолення. Український етнос у XIV — другій половині XVI ст. Національне відродження другої половини XVI — першої половини XVII ст. і етнічний розвиток українців. Доба занепаду національних форм державності та професійної культури. Літ. : [1-3; 11,13]	2
3	Етнографічне та антропологічне районування України. Етнографічні групи та історико-етнографічні зони (регіони). Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу. Історія антропологічних досліджень українців. Антропологічне районування України та прикмети сучасних українців. Літ.: [1-3, 13]	2
4	Народні знання, вірування, традиції, обряди. Основи народних знань. Космогонічні знання і міфи українців. Система народних поглядів і знань у галузі медицини. Народна ботаніка і зоологія. Українська народна метеорологія та календар. Літ.: [1-3; 7; 11; 19-21; 24; 26]	2
5	Поселення, двір, житло українців. Особливості матеріальної культури. Типи поселення, народна архітектура, житло, господарські будівлі, громадські та виробничі споруди. Інтер'єр української хати, декоративно-художнє оздоблення. Літ.: [1-3; 13]	2
6	Громада і родина. Громадський та сімейний побут. Історичні джерела про сільські громади. Організація та господарські функції селянської громади в Україні. Громадське життя і звичаї українського села в другій половині XIX — першій половині XX ст. Історичні відомості про сім'ю (вибір пари і шлюб, типи і структура сім'ї, внутрішньо сімейні стосунки, виховання дітей у сім'ї, сімейні відносини). Сімейні звичаї та обряди (весільна обрядовість; звичаї й обряди, пов'язані з народженням дитини). Літ.: [1-3; 11]	2

7	Діалекти української мови, фольклор. Говірки, говори та наріччя (говори північного, південно-західного, південно-східного наріччя). Фольклор (основні ознаки фольклору; структура, жанровий склад українського фольклору; віршовий фольклор; прозовий фольклор побутування і розвиток фольклору в наш час; музичний фольклор). Літ.: [1-5; 15; 16; 26]	2
8	Народний одяг. Функції одягу. Класифікація народного одягу. Сорочки. Поясний одяг. Нагрудний одяг. Верхній одяг. Пояси. Взуття. Жіночі зачіски. Головні убори та прикраси. Чоловічі зачіски, головні убори та прикраси. Літ.: [1-3; 17]	2
9	Народна кухня. Традиції народного харчування. Народна кухня. Щоденна їжа. Святкова та обрядова їжа. Режим та етикет харчування, основні харчові заборони. Літ.: [1-3; 8-10; 12-14; 22; 26]	2
10	Художні ремесла та промисли. Гончарні вироби, вишивка, ткацтво, килимарство, художня обробка деревини, гутне скло, художній метал, вироби с кістки та рогу, художня обробка шкіри, ковальство, вироби з каменю, плетіння з рослинних матеріалів, прикраси. Літ.: [1-3; 8-10; 12-14; 22; 26]	2
11	Традиційне виготовлення та обробка текстильних матеріалів і шкіри Обробка шкіри. Вироби зі шкіри. Художня обробка шкіри. Літ. : [1-3; 8-10; 12-14; 22; 26]	2
12	Сім'я і сімейний побут. Історичні відомості про сім'ю. Вибір пари і шлюб. Типи і структура сім'ї. Внутрішньо родинні стосунки. Виховання дітей у сім'ї. Сімейні відносини. Літ.: [1-5; 10-14; 24-26]	2
13	Основи народних знань. Космогонічні знання і міфи українців. Система народних поглядів і знань у галузі медицини. Народна ботаніка і зоологія. Українська метеорологія та календар. Літ.: [1-3; 12-14; 20-25]	2
14	Традиційні шляхи сполучення і транспортні засоби. Сухопутні шляхи сполучення. Засоби сухопутного транспорту. Водний транспорт. Залізничний транспорт. Літ.: [1-3; 12-23]	2
15	Фольклор. Основні ознаки фольклору. Структура жанровий склад українського фольклору. Віршований фольклор. Прозовий фольклор. Музичний фольклор. Літ.: [1-3; 8]	2
16	Свята й обряди календарного циклу. Свята зимового циклу. Свята весняного циклу. Свята літнього циклу. Свята осіннього циклу. Літ.: [1-3; 7; 11]	2
Разом за семестр:		32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Походження та етнічний розвиток українців. Вирізнення українського народу із давньоруської етнополітичної спільноти. Український етнос в умовах кризи давньоруської державності та золотоординського поневолення. Український етнос у XIV — другій половині XVI ст. Національне відродження другої половини XVI — першої половини XVII	2

	ст. і етнічний розвиток українців. Доба занепаду національних форм державності та професійної культури. Літ.: [1-3; 11,13]	
2	Етнографічне та антропологічне районування України. Етнографічні групи та історико-етнографічні зони (регіони). Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу. Історія антропологічних досліджень українців. Антропологічне районування України та прикмети сучасних українців. Літ.: [1-3, 13]	2
3	Народні знання, вірування, традиції, обряди. Основи народних знань. Космогонічні знання і міфи українців. Система народних поглядів і знань у галузі медицини. Народна ботаніка і зоологія. Українська народна метеорологія та календар. Літ.: [1-3; 7; 11; 19-21; 24; 26]	2
Разом за семестр		6

4.2 Зміст практичних занять

Таблиця 4 – Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Тема практичної роботи	Кількість годин
1	Екскурсія до краєзнавчого музею м. Хмельницького	4
2	Історико - етнографічне районування України (Етнографічні групи Українців. Русини. Південно-Східний регіон. Південно-Західний регіон. Північний регіон.). Літ.: [1;2; 4;5;10]	4
3	Житло в духовному світі селянина. (Типи форми і основні зони сільських поселень в Україні. Влаштування традиційного двору та садиби: господарські споруди. Конструктивне вирішення стінових конструкцій стелі і даху традиційного житла, покрівельні матеріали. Планування народного житла. Організація внутрішнього простору української хати; декоративно-художнє оздоблення інтер'єру та екстер'єру житла. Народне житло в системі обрядів, звичаїв та вірувань. Символізм житла: символічне значення печі, порогу, столу, сволака. Ареальні типи народного житла.). Літ.: [2; 4;5;11]	4
4	Етнорегіональна й національна символіка України (Регіони України. Національна символіка). Літ.: [2; 4;5;12]	4
5	Український автентичний фольклор (Походження і розвиток фольклору. Українські музичні інструменти. Календарно-обрядовий фольклор. Родинно-обрядовий фольклор). Літ.: [2; 4;5;13]	4
6	Основні комплекси одягу етнографічних районів України. Козацький одяг. Одяг української шляхти (Типологія сорочок та їх регіональні особливості. Нагрудне вбрання. Чоловічий і жіночий стегновий одяг. Осінньо-весняне та зимове верхнє вбрання. Жіночі і чоловічі зачіски та головні убори; волосся у звичаях та обрядах. Взуття, прикраси, доповнення до одягу. Етнорегіональні особливості компонентів традиційного вбрання Волині і Західного Полісся). Літ.: [1-3, 13]	4
7	Повсякденне і обрядово-ритуальне харчування українців (Повсякденні страви із зернових. Традиції випікання хліба. Овочеві страви у повсякденному харчуванні українців. Мясні і молочні страви, фрукти, ягоди, гриби у структурі традиційного харчування. Напої. Їжа у святах календарного циклу: зимових, весняних, літньо-осінніх. Їжа у родинних обрядах: родильних, весільних, поховально-поминальних.). Літ.: [1-3; 7; 11; 19-21; 24; 26]	4
8	Обробка дерева, металів, глини (Заготівля та сплав лісу. Лісохімічні промисли. Деревообробні ремесла. Обробка металів. Основні технологічні етапи обробки глини. Гончарні осередки Волині). Літ.: [1-3, 12]	6

	Разом за семестр	34
--	------------------	----

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Тема практичної роботи	Кількість годин
1	Етнорегіональна й національна символіка України (Регіони України. Національна символіка). Літ.: [2; 4;5;12]	2
2	Український автентичний фольклор (Походження і розвиток фольклору. Українські музичні інструменти. Календарно-обрядовий фольклор. Родинно-обрядовий фольклор). Літ.: [1;2; 4;5;10]	2
3	Основні комплекси одягу етнографічних районів України. Козацький одяг. Одяг української шляхти (Типологія сорочок та їх регіональні особливості. Нагрудне вбрання. Чоловічий і жіночий стегновий одяг. Осінньо-весняне та зимове верхнє вбрання. Жіночі і чоловічі зачіски та головні убори; волосся у звичаях та обрядах. Взуття, прикраси, доповнення до одягу. Етнорегіональні особливості компонентів традиційного вбрання Волині і Західного Полісся). Літ.: [3; 3;5;14]	2
Разом за семестр		6

У процесі опрацювання матеріалу семінарських занять дисципліни студенти денної та заочної форм навчання набувають практичних навичок із: аналізу тих чи інших явищ культури; визначення автохтонності українського етносу; аналізу та характеристики етапів розвитку української культури та основних їх ознак; спостереження тенденцій відродження світоглядних знань та вірувань, фольклору, мистецтва, ремесл прадавніх українців; визначення, на прикладах усної народної творчості, національних коренів українців як окремо сформованого загальнопланетарного явища; оцінювання сучасних етнічних процесів у суспільстві.

4.3 Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Самостійна робота включає опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання творчої письмової роботи, підготовку до тематичного контролю.

Таблиця 5 – Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	2	3
1	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №1. Вибір теми творчої письмової роботи (ТПР).	4
2	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №1. Написання ТПР.	4
3	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №2. Написання ТПР.	4
4	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №2. Написання ТПР.	4
5	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до підготовка до практичної роботи №3. Написання ТПР.	4
6	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до підготовка до практичної роботи №3. Написання ТПР.	4
7	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №4. Написання ТПР.	4
8	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №4. Написання ТПР.	4

9	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №5. Написання ТПР.	4
10	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №5. Написання ТПР.	4
11	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №6. Написання ТПР.	4
12	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №6. Написання ТПР.	4
13	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №7. Написання ТПР.	4
14	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №7. Написання ТПР.	4
15	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №8. Підготовка до представлення ТПР. Підготовка до тематичного контролю.	4
16	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичної роботи №8. Підготовка до представлення ТПР. Підготовка до тематичного контролю.	5
17	Представлення ТПР. Тематичний контроль.	5
	Всього	70

4.3.1 Орієнтовні теми, види, структура та вимоги до творчої письмової роботи для самостійної роботи студентів

В семестрі передбачено виконання однієї творчої письмової роботи, теми якої представлені нижче.

Тему **творчої письмової роботи** (ТПР) здобувачі обирають на 1 тиждень вивчення дисципліни, результати виконання подаються на останньому тижні навчального семестру.

Орієнтовні теми для написання ТПР з курсу:

1. Формування і розвиток українського етносу.
2. Самобутність українського етносу.
3. Діалекти української мови.
4. Український фольклор.
5. Коса - дівоча краса.
6. Жіночі головні убори українок.
7. Автентичні прикраси українок.
8. Автентичні українські страви.
9. Українські традиції: ткацтво.
10. Українські традиції у вишивці.
11. Традиційний жіночий одяг Поділля.
12. Традиційний чоловічий одяг Поділля.
13. Писанкарство Поділля.
14. Обрядові традиції на Івана Купала.
15. Обрядові традиції на Різдво.
16. Обрядові традиції на Великдень.
17. Обрядові традиції на Покрову.
18. Народні прикмети на Івана Купала.
19. Народні прикмети на Водохреща.
20. Ворожіння на Андрія.

Вимоги до оформлення:

1. Оформлюється у вигляді реферату.
2. Обсяг - 4-5 сторінки основного тексту (без рисунків).
3. Викладений матеріал має сприйматися як цілісний твір, ідея якого зрозуміла й чітка.
4. Кожен абзац реферату розкриває одну думку.
5. Необхідно писати стисло і ясно. Реферат не повинно містити нічого зайвого, має нести лише інформацію, необхідну для розкриття ідеї есе, власної позиції автора.

6. Реферат має відрізнятися чіткою композиційною побудовою, бути логічним за структурою. Необхідно уникати різких стрибків від однієї ідеї до іншої, думка має розкриватися послідовно.

7. Реферат складається з таких частин – вступ, основна частина, висновок. Вступ – обґрунтування вибору теми есе.

Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій.

Висновок – узагальнення й аргументовані висновки до теми тощо.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів візуалізації); практичні заняття (з використанням обговорення, проблемного навчання). Необхідне матеріально-технічне забезпечення. Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись як наявним в аудиторіях кафедри комп'ютерним обладнанням, так і власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватись для роботи в інформаційній системі «Модульне середовище для навчання», доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які необхідні для підготовки до семінарських занять.

6 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: оцінювання роботи студента на практичному занятті, виконання творчої письмової роботи (есе); тестовий контроль.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у обговоренні теми що розглядається).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами виконання практичних занять, тестування й виконання ТПР. Виконання есе завершується його представленням на останньому тижні навчання. У якості ІЗ здобувач може підготувати тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-

яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://7eminar.ua/>, <https://seminar.expertus.com.ua/>, <https://sys2biz.com.ua/seminars/>, <https://finacademy.net/ua/webinars/>), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі (структура модулів, критерії і шкала оцінювання)

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними приладами та інструментами, прикладними програмами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило,

	відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у семестрі

Аудиторна робота								Контрольні заходи	Самостійна робота	Семестровий контроль
Практичні роботи №:								Тестовий контроль	Творча письмова робота (есе)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	Т №1		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)										
3-5								12-20	24-40	За рейтингом
24...40								12...20	24...40	60-100**

Примітка: Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль
Практичні роботи №:	Контрольна робота		Тестовий контроль	Залік
1...3	Якість виконання	Захист роботи	Т 1	
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)				
3-5	36-60	3-5	12-20	За рейтингом
9-15	39-65		12-20	60-100

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами *заочної* форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне (заповнення форми звітності або окремого розділу (розділів)). Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються

максимально: кожне з теоретичних завдань – 20 балами, практичне завдання 20 балами, загальна максимальна сума балів становить 60. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	12	16	20
Теоретичне питання № 2	12	16	20
Практичне завдання	12	16	20
Всього балів	36		60

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 36-60 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням наведених нижче у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні практичних завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за

	професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вмів виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекичує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 20.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 12 до 20 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1-13	14-16	17-18	19-20	21-22	23-25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65	66-72	73-82	83-89	90-100
Кількість балів	-	12	14	16	18	20

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів виконання індивідуального завдання

Із здобувача вищої освіти (написання реферату та його представлення) оцінюється аналогічно з використанням наведених у таблиці вище критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 24 балів, максимальний – 40 балів).

Розподіл балів для складових творчої письмової роботи

Якість виконання		Якість презентації роботи	
Відповідність темі творчої письмової роботи, її структури та якість оформлення текстової частини	Повнота розкриття теми	Доповідь (презентація, зміст та якість слайдів)	Відповідь на запитання (захист)
12...20	6...10	3...5	3...5
24...40			

Відповідно до «Положення про порядок визнання та перерахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті» <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>, програмою вивчення курсу передбачено перерахування результатів засвоєння здобувачами таких тем, як:

- Народні знання, вірування, традиції;
- Свята й обряди календарного циклу;
- Діалекти української мови;
- Фольклор;
- Народна кухня;
- Народний одяг: жіноче вбрання;
- Народний одяг: чоловіче вбрання.

Також перезараховуються наступні теми семінарських занять:

- Український автентичний фольклор;
- Свята й обряди календарного циклу;
- Основні комплекси одягу етнографічних районів України. Козацький одяг. Одяг української шляхти;
- Обрядова їжа.

Перезарахування відбувається за результатами спілкування із здобувачами по завершенні ними онлайн-курсу «Знай свою Україну» <https://honchar.org.ua/to-learn/onlajn-kurs-znaj-svoyu-ukrayinu-i237> та представлення здобувачами відповідного сертифікату.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (залік)

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній вище таблиці.

Семестровий залік виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Таблиця 2 – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

9 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Що розуміють під поняттями «етнос» та «етнографія»?
2. У чому полягають мета та завдання Етнографії України як наукової дисципліни?

3. Що є предметом вивчення етнографії?
4. Охарактеризуйте місце етнографії серед інших наук.
5. Висвітліть питання вирізнення українського народу із давньоруської етнополітичної спільноти.
6. Охарактеризуйте український етнос в умовах кризи давньоруської державності та золотоординського поневолення.
7. Охарактеризуйте український етнос у XIV - другій половині XVI ст.
8. Охарактеризуйте національне відродження другої половини XVI - першої половини XVII ст. і етнічний розвиток українців.
9. Охарактеризуйте добу занепаду національних форм державності та професійної культури.
10. Історико-етнографічні райони України та етнографічні групи українського народу.
11. Антропологічне районування України та прикмет сучасних українців.
12. Особливості матеріальної культури українців.
13. Охарактеризуйте типи поселення, народну архітектуру, житло, господарські будівлі, громадські та виробничі споруди.
14. Охарактеризуйте інтер'єр української хати, її декоративно-художнє оздоблення.
15. Охарактеризуйте водний, сухопутний, залізничний транспорт в Україні.
16. Висвітліть питання організації та господарських функцій селянської громади.
17. Яким були громадське життя і звичаї українського села в другій половині XIX - першій половині XX ст.?
18. Що ви знаєте про вибір пари і шлюб, типи і структура сім'ї, внутрішньо-сімейні стосунки, виховання дітей у сім'ї, сімейні відносини?
19. Які сімейні звичаї та обряди (весільна обрядовість; звичаї й обряди, пов'язані з народженням дитини) ви знаєте?
20. Що є основою народних знань українців?
21. Охарактеризуйте космогонічні знання і міфи українців.
22. Охарактеризуйте систему народних поглядів і знань у галузі медицини.
23. Висвітліть питання народної ботаніки і зоології українців.
24. Висвітліть питання української народної метеорології та календаря.
25. Охарактеризуйте свята зимового, весняного, літнього, осіннього циклу українців.
26. Охарактеризуйте говори північного, південно-західного, південно-східного наріччя.
27. Основні ознаки українського фольклору.
28. Охарактеризуйте структуру, жанровий склад українського фольклору.
29. Наведіть приклади: віршового, прозового, музичного фольклору.
30. Висвітліть питання побутування і розвитку фольклору в наш час.
31. Які традиції народного харчування вам відомі?
32. Охарактеризуйте щоденну їжу українців.
33. Охарактеризуйте святкову та обрядову їжу.
34. Розкрийте питання режиму та етикету харчування, основних харчових заборон.
35. Перерахуйте функції одягу.
36. Які види народного одягу ви знаєте?
37. Опишіть традиційні українські сорочки.
38. Охарактеризуйте традиційний поясний одяг українців.
39. Охарактеризуйте традиційний нагрудний одяг українців.
40. Охарактеризуйте традиційний верхній одяг українців.
41. Опишіть автентичні пояси.
42. Охарактеризуйте чоловіче та жіноче взуття.
43. Охарактеризуйте жіночі зачіски, головні убори та прикраси.
44. Охарактеризуйте чоловічі зачіски, головні убори та прикраси.
45. Які традиційні художні ремесла та промисли українців ви знаєте?

Освітній процес з дисципліни «Етнографія» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Етнографія». <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=7217>
2. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної форми навчання з дисципліни «Етнографія». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=7217>
3. Методичні вказівки до практичних занять та контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з дисципліни «Етнографія». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=7217>

11 Рекомендована література

Основна

1. Етнографія України: навч. посібн. / Макарчук С.А. та інш. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Львів : Світ, 2004. 520 с.
2. Лозко Г. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект Київ : «АртЕк». 2015. 304с.
3. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. Київ : Генеза, 2005. 208 с.

Додаткова

4. Фольклорна спадщина та етнографія: шляхи збереження і розвитку: матеріали обласної науково-практ. конф. Хмельницький: Упр. культури Хмельниц. облдержадмін. 2005. 144с.
5. Ковалевський О. В. Українські традиції Харків : Фоліо, 2003. 573с.
7. Глуховцева К. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок. Луганськ : Альма-матер, 2003. 182 с.
8. Кирчів Р.Ф. Із фольклорних регіонів України. Нариси й статті. Львів : Інститут народознавства НАН України 2002. 349 с.
9. Кожоляно Г. Народознавство Буковини. Народна їжа українців: навч. посібн. Чернівці : Буковина, 2000. 104 с.
10. Лановик М. Б., Лановик З. Б. Українська народна словесність: посібн. для студентів вищих навчальних закладів / М.Б. Лановик, З.Б. Лановик. Львів : ЛНУ ім. І. Франка 2002. 161 с.
11. Лемківщина: Іст. -етнограф. дослідження: У 2 т. / Павлюка С. П. та інш. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2000. Т. 1. 2002. 246 с.
12. Максимович М. М. Дні та місяці українського селянина. Київ : Обереги, 2002. 189 с.
13. Сегеда С.П. Антропологічний склад українського народу. Етногенетичний аспект Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 2001. 254 с.
14. Чеховський І.Г. Демонологічні вірування і народний календар українців Карпатського регіону Чернівці : Зелена Буковина, 2001. 303 с.

11 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальнозживаних програм і операційних систем.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/>
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/page_lib.php
3. Репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.